

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 70 lir (za inozemstvo 75 lir), za 1/2 leta 35 lir, za 1/4 leta 17.50 lir, mesečno 6.— lir. Tedenska izdaja letno 25 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLJUCNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE iz Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, torek 5. maja 1942-XX

Cena posamezni številki lir 0.60

Podaljšava zastarelih rokov za menice

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je izdal naslednjo naredbu:

Clen 1. — Za menice, izdane pred 1. aprilom 1942-XX, če imajo eden ali več ali vsi zavezanci svoje prebivališče na bivšem jugoslovanskem ozemlju, ki ni zasedeno po italijansko vojski in so menice domicilirane v Ljubljanski pokrajini, se podaljšuje zastaralni rok za regresno tožbo zoper vse zavezance, kjer koli prebivajo, na tri leta od dne protesta menice.

Clen 2. — Določbe iz prednjega člena se uporabljajo tudi za menice, za katere bi bil zastaralni rok pričel teči po 6. aprilu 1941-XIX.

Clen 3. — Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino (t. j. dne 2. maja).

Ljubljana, 25. aprila 1942-XX.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino: Emilio Grazioli

Zahtevajte predložitev cele živilske nakaznice!

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani je obvestil Združenje trgovcev v Ljubljani, da je med predloženimi odrezki našel tudi ponarejen odrezek živilske nakaznice za moko oz. kruh. Takih odrezkov seveda ne more priznati in bo za ustrežajočo količino blaga vedno obremenjen trgovec, pek, oz. gostilničar, ki je tak odrezek prevzel. Temu pa se je mogoče izogniti samo na ta način, da se vedno, t. j. v vseh primerih zahteva predložitev cele živilske nakaznice s pravilno izpolnjeno glavo ter se vpriči konsumenta odreže ustrežajoči odrezek.

Razen tega opozarjamo na tatvino živilskih nakaznic (običajnih in dodatnih), ki je bila v zadnjem času izvršena v nekem kraju Ljubljanske pokrajine. Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino v Ljubljani je tatvino živilskih nakaznic objavil v dnevnem časopisju obenem s številkami ukradenih nakaznic.

Nabava blaga za odrezke ukradenih nakaznic pa se more preprečiti edino na ta način, da se v vsakem primeru zahteva predložitev cele živilske nakaznice ter da se pazi na objavljene številke ukradenih nakaznic.

Opozarjamo gg. trgovce, da se v lastnem interesu ravnajo po gornjih navodilih, t. j., da v vsakem primeru zahtevajo predložitev cele živilske nakaznice.

Vojne odškodnine na Finskem

V finskem parlamentu razpravljajo o odškodninah za med vojno izgubljene premičnine. Doslej so se odškodnine za premičnine izplačevale do vrednosti 320.000 FM v celoti, višje odškodnine pa le deloma. Po novem predlogu naj bi se vojne odškodnine izplačevale v celoti do vrednosti 500.000 FM, večje odškodnine pa v gotovini le do 50%. Po tem predlogu naj bi bile uvedene šodstotne obligacije. S tem predlogom niso zadovoljni predstavniki agrarcev, ki zahtevajo, da se tudi večje odškodnine izplačujejo v gotovini.

Čitajte »Trgovski list«!

Ob prvi obletnici 3. maja

Delo Visokega komisariata v prvem letu Ljubljanske pokrajine

Lani 3. maja je bil slovesno objavljen dekret Nj. Vel. Kralja in Cesarja o ustanovitvi avtonomne Ljubljanske pokrajine pod suverenostjo Rima. Z odkritosrčnim veseljem je slovensko ljudstvo sprejelo izraz Vladoarjeve naklonjenosti, znameniti dekret pa je pozdravljalo tudi kot nov dokaz o državniški modrosti Duceja.

Vladoarjev dekret je omogočil Ljubljanski pokrajini razmah in napredek, Visoki komisariat pod vodstvom Ekscelence Emilija Graziolija pa je uspešno in naglo rešil vrsto težkih problemov pokrajine in njenega prebivalstva.

Problem prehrane je bil najbolj pereč, ker je bilo ob zlomu bivše države na razpolago živil komaj za kakih 14 dni. Do letos 30. aprila so bile iz Italije uvožene v Ljubljansko pokrajino naslednje količine živil v stotih: krušne moke 189.817, koruzne moke 44 tisoč 659, testenin 24.504, moke za testenine 5922, riža 45.426, masti 339, slanine 1960, masla 2900, olja 3550, sladkorja 29.600, sira 1601, polenovke 300, ovsia 7070, poleg tega pa iz Hrvaške 567 stotov masti in 236 stotov slanine.

Prehranjevalni zavod (Prevod), ki je imel nad 35 milijonov pasiv, je bil reorganiziran, da bo mogel v celoti ustrezati pomembnim in koščljivim nalogam. Polagoma so bile uvedene navedbe iz Kraljevine, s čimer je bila urejena produkcija in disciplina v prehrani ter izvedena pravična razdelitev živil. Prebivalstvo nove pokrajine je bilo deležno pri preskrbi s prehrano istega postopka kakor prebivalstvo Kraljevine, večkrat pa je imelo večje ugodnosti.

Uvedba in ureditev dogona klavne živine ne ovira živinoreje v pokrajini, uspešna pa je tudi organizacija nabave in razdelitve mleka. Cene življenjskih potrebščin so se obdržale na znosnih višinah, kar je bilo doseženo s tem, da je država krila izenačenje cen. Lani je zahtevalo to izenačenje okrog 10 milijonov.

Ko je bil ustanovljen odbor, ki so ga tvorili predstavniki vseh produktivnih slojev, in so bile ustaljene cene najvažnejših življenjskih potrebščin, je bil ustanovljen nadzorni urad za cene v korist vsega prebivalstva.

Visoki komisariat je omogočil redno poslovanje vseh uradov in ustanov in že lani konec aprila so vsi nameščenci in upokojenci v redu dobili svoje prejeme. Tudi pri delovanju občinskih uradov in ustanov ni bilo zastoja.

Za izvedbo ogromnega načrta javnih del je določenih 112.531.000 lir, pri tem pa niso všteta za letos določena dela, od katerih bodo imele velike koristi tudi najmanjše občine v pokrajini ter vsi prebivalci, ki si žele dela in služka.

Urad za gospodarsko ureditev je uspešno rešil vprašanja izmenjave blaga s starimi italijanskimi pokrajinami ter s tujimi deželami, zavarovan pa je bil tudi gospodarski načrt proizvodnje v pokrajini, ko je bilo poskrbljeno za najpotrebnejše surovine. Preureditvi in

napredku gospodarstva Ljubljanske pokrajine so mnogo koristili larski velesejem v Ljubljani ter številni carinski ukrepi. V interesu gospodarskega življenja pokrajine so tudi korporativne organizacije.

Uspešno in širokogrudno je organizirano tudi socialno skrbstvo in bo državna podpora pri delu človeške vzajemnosti samo letos znašala približno 10 milijonov lir. Koristne in blagodejne sade bo dala tudi preureditev zdravstvene službe v občinah.

Kulturno in vzgojno delo uživa vso naklonjenost in podporo. Tudi v najtežjih razmerah je bilo omogočeno, da lahko vse šole opravljajo svoje delo v korist mladine in družin.

Po geslu Duceja: »Iti naproti narodu!« se Visoki komisar Eksc. Emilio Grazioli predvsem zavzema za zboljšanje delovnih pogojev ter za socialno šibkejšo sloje, za kar mu velja posebna zahvala ob obletnici Ljubljanske pokrajine ter njegovega dela in prizadevanja.

Ureditev racioniranja živil

Visoki komisar je smatrajoč za potrebno, da se vzoredijo predpisi o ureditvi racioniranja živil izdal naslednjo naredbu, ki določa:

§ 1. — Racionirana živila (v naslednjem kratko živila) razdeljujejo potrošnikom trgovci na drobno, zadruga, peki in gostinski obrati.

§ 2. določa, da se morajo za nakup živil uporabljati živilske nakaznice (v naslednjem kratko nakaznice). Nato sledi podroben popis nakaznic.

Iz § 3. — Nakaznice izdajajo preskrbovalni uradi občin, kjer ima potrošnik svoje stalno bivališče. Preskrbovalnim uradom pa dostavlja nakaznice Prevod. Upravičencem se morajo dostaviti nakaznice najkasneje dan pred dnevom, ko dobe veljavo. Duplikati nakaznic se ne smejo izdajati brez odobritve Prevoda, ko ta ugotovi, da je bila uničena po višji sili. Obč. preskrbovalni uradi morajo voditi prejemni in oddajni vpisnik za nakaznice in morajo do 10. dne v mesecu dostaviti Prevodu izkaz o razdeljenih nakaznicah z nerazdeljenimi nakaznicami vred.

§ 4. — Potrošnikom, ki imajo zalogo živil, se morajo izdati nakaznice brez odrezkov za živila, ki jih imajo.

Iz § 5. — Osebna nakaznica je vezana na osebo in je neprenosna. Lastnik jo mora vrniti občini, če je poklican pod orožje, če trajno odide iz družine ali odpotuje iz Kraljevine. V primeru smrti se mora vrniti nakaznica obč. preskrbovalnemu uradu.

§ 6. prepoveduje prevzeti nakaznice za osebe, ki ne živijo več skupno z rodbino.

§ 7. — Nakaznica se sme uporabljati za nabavo živil samo pri obrtniku potrošnikovem stalnem dobavitelju v občini, ki je nakaznico izdala. Obrtniku se mora predložiti nakaznica v času njene veljavnosti. Potrošnik ne sme izročiti obrtniku niti prepustiti drugim odrezke, ki jih sam ne porabi.

§ 8. — Za dobivanje živil v gostinskih obratih je nakaznica veljavna razen v občini, ki jo je izdala, tudi v vsaki drugi občini.

§ 9. — Potrošnik, ki se le začasno preseli iz občine svojega bivališča v drugo občino pokrajine, uporablja še nadalje nakaznico, ki mu jo je izdala njegova občina in si nabavlja živila svobodno pri katerem koli obrtniku v novi občini.

Iz § 10. — Potrošnik, ki se pre-

seli za trajno v drugo občino, mora to javiti občinskemu preskrbovalnemu uradu prve občine in nato v 10 dneh zahtevati od obč. preskrbovalnega urada nove občine, da mu zamenja nakaznico, za kar mora vložiti novo prijavo o svojem družinskem staležu. Občina sme izdati nakaznico v zameno za tisto, ki jo stranka že ima, samo na potrdilo občine, odkoder je stranka prišla. Do dne, ko se izda potrošniku nova nakaznica, uporablja ta nakaznico, ki jo še ima.

Začasne nakaznice

Iz § 11. — Občine smejo izdati neposredno in na zahtevo prizadetih začasne nakaznice oziroma nakaznice s samimi odrezki za dobo veljavnosti od dne, ki sledi izdaji. Te nakaznice morajo biti označene z besedo »začasne«. Te se smejo izdajati:

- inozemcem in Italijanom, bivajočim v inozemstvu, ki se začasno vselijo v pokrajino,
- vojakom, ki pridejo na dopust,
- stalnim članom zajednic, ki bi jih te odslovile,
- vsem osebam, ki dokažejo, da iz opravičenega vzroka nimajo nakaznice.

Občinski uradi morajo izdajati začasne nakaznice zaznamovati osebno pod a) na potnem listu, pod b) na vojaški dopustnici, pod c) na izjavi o odhodu iz zajednice in pod d) na pismeni izjavi oseb brez nakaznice.

Nabava živil za zajednice.

Iz § 12. — Nabava živil za zajednice je urejena takole:

a) kjer bivajo v skupnosti trajno (zavodi, zavetišča, samostani itd.), dobivajo zajednice živila v trgovini na nabavnice za potrošnike, ki jih izdajo občine na posebno izjavo poglavarja zajednice. Obrazci se dobe pri preskrbovalnih uradih.

Občinski preskrbovalni uradi se morajo pred izdajo nabavnice prepričati o resničnosti in točnosti izjav.

b) kjer se začasno zbirajo gosti, ki bi morali praviloma imeti nakaznice (penzije, bolnišnice itd.), uporabljajo zajednice nakaznice gostov.

Iz § 13. — Dopolnilni obroki živil se nabavljajo na način, ki ga določi Prevod. Tudi dodatne nakaznice izdajajo preskrbovalni uradi.

Iz § 14. — Obrtniki dobavitelji živil morajo:

a) odvzeti potrošnikom ob prodaji toliko odrezkov, kolikor jih natanko treba za vzeta živila, in nabavnice za posebne skupine potrošnikov,

b) prodajati živila ves poslovni čas, ko je obratovalnica odprta.

Brez opravičenega razloga obrtnik dobavitelj ne sme odreči svojim stalnim odjemalcem zahtevane postrežbe za racioniranimi živila.

Iz § 15. — Obrtnik dobavitelj mora na koncu vsakega meseca izročiti občinskemu preskrbovalnemu uradu odrezke nakaznic in nabavnice za posebne skupine, ki jih je vzel potrošnikom. Hkrati mora izročiti tudi poseben seznam v dveh primerkih. Enega obdrži občinski urad, drugi pa se vrne obrtniku, ko ga urad podpiše in opremi s svojim pečatom.

(Drugi in tretji del naredbe objavimo prihodnjič.)

Visoke lesne cene v Grčiji

Gozdovi v stari Grčiji niso mogli nikdar niti približno kriti domače porabe lesa. Preveč divje so se gozdovi izsekavali. Za racionalno izkoriščanje grških gozdov pa je manjkalo tudi dobrih cest in pristanišč ter manjkali so tudi strokovno usposobljeni delavci. Že pred vojno je Grčija največ lesa uvozila iz Romunije, Jugoslavije in skandinavskih držav. Vsi ti viri so danes usahnili. Pomanjkanje lesa je zato danes izredno veliko. Čeprav so se zaloge blokirale in navzlic vsem prizadevanjem vlade, so šle cene v neverjetno višino. Za kubični meter romunskega lesa se v Grčiji plačuje po kakovosti od 50 do 70 tisoč drahem. Skandinavski les notira celo od 80 do 100 tisoč drahem za kubični meter. Drva za kurjavo veljajo v Grčiji 30 do 40 drahem za oko (ena oka = 1,270 kg). V takšnih razmerah pač ni niti misliti na to, da bi obrati, ki predelujejo les, mogli ohraniti svoje obratovanje. To tem manj, ker je tudi oskrba z električnim tokom zaradi pomanjkanja premoga zelo slaba.

Sedaj je izdalo kmetijsko ministrstvo vrsto ukrepov, da se gozdno gospodarstvo zboljša. Posebno ostro je nastopilo proti vsem gozdnim škodljivcem, ki bodo v bodoče najstrože kaznovani. (»Internationaler Holzmarkt«.)

Proizvodnja in potrošnja čaja

Od količin čaja, ki so bile pred vojno v svetovni trgovini, je prišlo okrog 37% iz Brit. Indije, 24% s Ceylona, 17% iz Nizozem. Vzhodne Indije, 10% iz Kitajske ter 9% iz Japonske. Praktično so ti dobavitelji krili vsa naročila uvoznikov. Največji konsument čaja je Britanija, kjer je prišlo v mirni dobi na vsakega prebivalca nekaj več ko 4 kg čaja, dočim je bila letna potrošnja vsakega prebivalca Nizozemske poldrugi kilogram, v Nemčiji pa komaj eno desetino kilograma.

Skoraj polovico svetovnega izvoza čaja je prevzemala Anglija, nekaj več ko eno desetino pa USA, kjer je znašala letna potrošnja vsakega prebivalca približno 1 tretjino kilograma. Naslednja velika uvoznika čaja sta bili Avstralija in Kanada. Letna potrošnja vsakega prebivalca je bila v Avstraliji 3, v Kanadi pa 1.75 kg čaja.

Iz italijanskega gospodarstva

Električno gospodarstvo v Italiji zelo napreduje. Proizvodnja električnega toka je znašala l. 1922. okrog 5 milijard kWh, l. 1930. je dosegla 17, lanj pa že 21 milijard. Tudi v vojni gradijo električne centrale in v načrtu je zvišanje proizvodnje električne energije na 30 milijard kWh v l. 1947. V električni industriji je investiranih okrog 25 milijard lir, v električnih centralah pa je zaposlenih 650 inženjrov, 10.000 uradnikov in nad 27.000 delavcev.

Od svetovne proizvodnje umetnih tekstilnih vlaken pride na Italijo in Nemčijo 44%, od evropske pa 70%. Proizvodnja vrst »raion« in »fiocco« se je v letih 1937. do lani dvigala v milijonih kilogramov takole: »raion« 440, 447, 518, 534, 588, »fiocco« 286, 442, 494, 585, 672.

Nasadji bombaža v Albaniji bodo letos razširjeni za 250 do 300 hektarov. Izbrano seme raznih vrst bodo priskrbele italijanske družbe, ki bodo nudile pridelovalcem vso tehnično pomoč ter prevzemale vse pridelke po določenih cenah.

Blagovna izmenjava med Italijo in Slovaško je lani dosegla vrednost 400 milijonov slovaških kron, prejšnje leto je znašala 306, leta 1936. pa komaj 100 milijonov. Letos se je promet znatno povečal. Slovaški izvoz v Italijo je v prvem četrtletju dosegel vrednost 70 milijonov (lani 23 milijonov), uvoz iz Italije pa 111 (lani 55) milijonov slovaških kron.

Tobak za italijanske delavce v Nemčiji bo priskrbovala neka berlinska tvrdka po dogovoru, ki velja od 1. maja. V delavskih taboriških že delijo tobakne izdelke delavski zaupniki, italijanski delavci, ki niso v taboriških pa dobivajo od svojih podjetij tobakne karte.

Rok za nabavo podvodnih ribišk svetilk je pristaniško poveljstvo v Triestu podaljšalo do 30. junija, ker se je zaradi tehničnih ovir dobava podvodnih svetilk zakasnila.

Večji izvoz romunskega mineralnega olja in parafina v Italijo je bil določen z nedavno sklenjeno italijansko-romunsko trgovinsko pogodbo. Zdaj je prispela v Rim romunska delegacija zaradi dogovora o cenah in o prevozu tega blaga.

Za pogon motornih vlakov na kratkih železniških progah so začeli uporabljati metan. Poizkusi, ki so jih napravili na progah okrog Benetk, so se zelo dobro obnesli.

Žitna polja v Albaniji so bila letos razširjena na okrog 55.000 ha ali za 30%. Semensko žito so albanskim kmetom priskrbele državne ustanove.

Proračun mesta Milana določa za redna javna dela 62, za izredna javna dela pa 44 milijonov lir. Vsi krediti so predvideni predvsem za razširjenje vodovodnega omrežja, za izpolnitev tramvajskega prometa ter za zidanje šol, bolnišnic in telovadišč.

Proizvodnja metana je v Italiji doslej znašala nad 10 milijonov kubičnih metrov na leto, zdaj bo pa zelo povečana, ker bodo uporabljali tudi koruzne odpadke. Teh se dobi na leto okrog 35 milijonov metrskih stotov, kar bo dalo okrog 175 milijonov kubičnih metrov metana.

Povečanje tobačnih nasadov v Bolgariji

Bolgarsko finančno ministrstvo je odobrilo načrte za povečanje tobačnih nasadov. V Stari Bolgariji bodo v primerjavi z lanskim letom tobačni nasadi povečani za 10 odstotkov na 52.300 ha, v Traciji pa na 40.000 ha. V Macedoniji bodo nasadi obsegali 10.700 ha, kar je za 15 odstotkov več kakor lani. Nasadi virginjskega tobaka bodo obsegali 2.100 ha.

Mesečne prijave zalog gradbenega lesa

Po naredbi Vis. komisarja z dne 25. marca, ki smo jo objavili v »Trgovskem listu« z dne 27. marca, morajo vse tvrdke oz. osebe, ki so dolžne voditi register prejema in oddaje gradbenega lesa, mesečno prijavljati svoje zaloge ter gibanje prejema in oddaje blaga. V »Trgovskem listu« z dne 31. marca smo nato objavili okrožnico Pokrajinske zveze delodajalcev, ki podrobno pojasnjuje določbe o ureditvi proizvodnje in razdeljevanja gradbenega lesa. Nato smo še v 31. številki »Trgovskega lista« z dne 21. aprila objavili okrožnico Pokrajinske zveze delodajalcev, v kateri so bila podana obširna pojasnila o vodenju registra prejema in oddaje gradbenega lesa. Da ne bo nesporazumov, objavljamo danes še novo okrožnico Pokrajinske zveze delodajalcev o mesečnih prijavah zalog gradbenega lesa.

Ponovno opozarjamo, da so dolžni voditi register prejema in oddaje gradbenega lesa:

1. vsi lesni trgovci brez ozira na obseg poslovanja;
2. vsa žagarska podjetja, tako industrijska kakor obrtniška, brez ozira na obseg obratovanja in brez ozira na to, ali obratujejo za lasten ali za tuj račun;
3. vsa industrijska podjetja, ki proizvajajo predmete, za katere tvori les bistveno surovino, kakor n. pr. tovarne pohištva, lesne galanterije in sl.;
4. vsa obrtniška (rokodelska) podjetja, pri katerih tvori les bistveno surovino, kakor n. pr. mizarški mojstri, obrtni izdelovalnice

lesne galanterije in podobne, ako zaposlujejo pomožno osebje, t. j. vsaj enega pomočnika ali vajenca;

5. vsa stavbna podjetja pooblaščenih inženjrov, graditeljev in tesarskih mojstrov;

6. vsi zakupniki gozdnih sečenj za proizvodnjo gradbenega lesa;

7. vsi lastniki gozdov z več ko 10 ha površine, ki gozd sami izkoriščajo, t. j. sekajo za lasten račun.

Vsa spredaj navedena podjetja oz. osebe so poleg vodenja registra dolžne mesečno prijavljati svoje zaloge gradbenega lesa na predpisanem obrazcu. V primeru, da nimajo nobene zaloge gradbenega lesa, morajo predložiti prijavo istotako na predpisanem obrazcu s pripombo »negativno«.

Prijave se morajo vložiti ločeno za vsak okraj, obrat ali skladišče, kjer se nahajajo zaloge lesa.

Prijave se morajo sestaviti v treh izvodih ter se morajo nanašati na stanje zadnjega dne meseca, na katerega se prijava nanaša. Industriji, trgovci in obrtniki morajo poslati prijave najkasneje do 5. dne vsakega meseca neposredno na naslov: Pokrajinska zveza delodajalcev Ljubljanske pokrajine, Združenje industrijev in obrtnikov, Ljubljana, Beethovnova ul. 10. Gozdniki posestniki morajo vložiti prijavo preko občine, kjer bodo prejeli tudi potrebne tiskovine.

Opozarjamo še, da se mora prijaviti ves les, ki ga ima prijavitelj na svojem skladišču ali v svoji zalogi, tudi če je les že prodan, a še ni odpremljen.

Staro železo

Stara, v mnogih deželah razširjena prislovica »To je za staro železo«, s katero je bilo označeno, da je kaka stvar izgubila svojo vrednost in da spada na smeti, ni več v veljavi. Staro železo prav za prav ni bilo nikdar brez vrednosti, zdaj pa se je njegova vrednost močno dvignila. Prej nekoč smo gledali v predmestjih ogromne kupe starih železnih loncev, kopalnih kadi, peči, koles, delov avtomobilov, tračnic in cevi, zdaj pa je vse to lepo spravljeno v tovarniških skladiščih, kajti iz starega železa se z vso vnamo dela novo. Predelava starega železja je važna panoga industrije železa in jekla.

S starim železjem je treba razumeti pokvarjene in izrabljene železne predmete, ki so šli nekdanj na smeti, ter železne odpadke in ostanke v obratih železne industrije. Za predelovanje in izkoriščanje starega železja so v obratih nešteti stroji, iz zavrnjenih železnih predmetov pa se izločujejo dragocene primesi tudi v kemičnih laboratorijih. Mnoge železne posode in cevi so uporabljive že potem, ko se iz njih s posebnimi stroji odstranijo kamenita obloga in razne usedline, največ starega železja ter železnih odpadkov pa se pretopi.

Kalkulacije pri poslovanju s starim železom niso enostavne. Podjetja, ki zbirajo in predelujejo staro železo, imajo strokovnjake, ki poznajo vsak tip lokomotive ter točno vedo, koliko bakra, kositra ali kake druge kovine je v vsakem starem stroju in predmetu.

V industriji železo neprestano kroži ter se obnavlja. Bolj ko sta v kaki deželi razviti železna in strojna industrija, tem več je tam industrijam na razpolago dragocene surovine — starega železa. Pri tem pravilu pa so izjeme. Francoski pisatelj Georges Duhamel je v svoji knjigi o Ameriki navedel: Dolga in široka grez, polna starih polomljenih avtov. Prekopienili so jih v jame v gostem oblaku prahu. To je mrtvašnica za avte, pokopališče za staro železje. Da, tam

daleč za morjem, tam so stare sirmočne dežele, kjer pobirajo vzmeti od naslanjačev in preluknjana vedra, da jih spet prodajajo železninarju, ki jih nosi nazaj v fužine, kjer se vračajo v martinovke. Kako smešna varčnost, kako čudno! Tukaj smo v bogati Ameriki, kjer izrabijo mnogo avtov, da jih lahko mnogo izdelajo in prodajo.

Američani pa so tudi prodajali ogromne količine starega železa. V mirnih časih je znašal svetovni trgovinski promet starega železa na leto 6—7 milijonov ton. Nemški listi računajo, da je prihajala od tega polovica iz Severne Amerike in da zdaj ameriški industriji primanjkuje starega železa.

Za poplavljen madžarske kraje

Povodnji so na Madžarskem v dveh letih povzročile ogromno škodo. Državni tajnik in poslovodja deželnega socialnega inspektorata Bonezos je nedavno obiskal oškodovane pokrajine ter potem izjavil, da je vlada določila za najnujnejše reparacije 7 milijonov pengő. Ze določene deleže dobi od tega 8 komitatov in 6 mestnih občin (med njimi tudi Subotica in Novi Sad), 1 milijon pa dobe najbolj prizadete družine.

Poleg tega dobe oškodovani poljedelci od države brezobrestna posojila, ki jih bo treba vrniti v dvajsetih letih.

Finski lesni izvoz v l. 1942

Finska je v januarju izvozila lesa in lesnih izdelkov za 73.9 milijona finskih mark, v februarju pa za 9.2 milijona finskih mark. Celuloze je izvozila Finska v januarju za 81.6, v februarju pa za 16.8 milijona finskih mark. Papirja je Finska v istem času izvozila za 43.5 oz. za 10.3 milijona finskih mark. Vzrok za tako veliko nazadovanje izvoza je v ustavitvi pomorske plovbe zaradi zaledenosti pristanišč.

Nove trgovske pogodbe

»Südost-Economist« navaja nekaj najnovejših trgovinskih pogajanj in pogodb, ki so značilne za gospodarstvo v vojni dobi.

Pri nemško-madžarskih gospodarskih pogajanjih je načelne važnosti vprašanje cen. Ker se uvoz podražuje, se dajo cene pri izmenjavi blaga določiti le za krajše roke. Madžarska pošilja n. pr. v Nemčijo predvsem svoje agrarne proizvode in bo mogla za nje določiti cene šele po opravljeni žetvi, ko bo mogoče ugotoviti, za koliko se je podražil uvoz inozemskih krmil in drugih pripomočkov pri agrarni proizvodnji. Redna izmenjava blaga je mogoča samo med državami, ki imajo iste dobavitelje surovin in industrijskih izdelkov ter po istih načelih vrednotijo svojo proizvodnjo. Madžarska bo letos poslala večje količine rdeče detelje, iz Nemčije pa pričakuje večje zaloge časopisnega papirja.

V Turčiji se madžarski zastop-

niki pogajajo glede zamenjave turškega surovega bombaža z madžarskimi izdelki iz bombaža. Od obeh strani je bila izražena želja, da bi Turčija pri tej blagovni izmenjavi plačevala madžarsko predelovanje bombaža s primernimi količinami surovega bombaža. Turčija bi rada dobila iz Madžarske tudi večje število ladij za prevoz olja, pri čemer pa so ovire zaradi preobremenitve madžarskih podjetij.

Promet med Madžarsko in Romunijo je bil nekaj let zelo omejen, zdaj pa so v Budimpešti romunski zastopniki, ki ponujajo krmila, sojo, sončnično seme in drugo za konoplino predivo, glino, opeko, stroje in kemične proizvode.

Madžarsko-hrvatska trgovinska pogajanja so v Zagrebu in v soglasju so bila rešena razna vprašanja obmejnega prometa ter likvidacija raznih terjatev iz dobe pred razpadom Jugoslavije.

Gospodarske vesti

Tvornica vžgalic »Drava« v Osičku izkazuje za lani 1,3 milijona kun čistega dobička. Glavnica podjetja znaša 11,25 milijona kun. Rezerve družbe so narasle že na 21,2 milijona kun.

Tvornica vžgalic Vrbovsko izkazuje za lani pri glavnici 3 milijonov kun 187.719 kun čistega dobička.

1100 ton žveplenega cveta je uvozila Hrvatska za boj proti trtnim škodljivcem.

Gospodarsko-tehnični zavod za pospeševanje obrti in industrije se je s posebno uredbo ustanovil v Zagrebu.

Tvornica cementsa v Skoplju, ki že dalj časa ni obratovala, je začela zopet z delom.

Tvrdka Jugoškoda v Beogradu se je preimenovala v Škodo, d. d. Družba ima 10 milijonov dinarjev glavnice.

Kmetijsko razstavo priredi novo ustanovljena organizacija »Zemlja in delo« v Beogradu.

Cene mesa so se v Beogradu podražile za 30%.

Na Bolgarskem so uvedli zaradi pomanjkanja mesa že tretji brezmesni dan. Ob ponedeljkih, četrtek in petkih je vsako prodajanje govedine in teletine najstrože prepovedano. Uvedejo se posebne nakaznice za meso. Predvidoma bo vsakdo dobival po 200 g mesa.

Bolgarska vlada je izdala naredbi, po kateri se smejo tekstilni izdelki uvažati le s posebnim dovoljenjem. Po uvozu določil ceno izdelkom direkcija za notranjo trgovino.

Nemško-bolgarska trgov. zbornica ustanovi svojo podružnico v Skoplju, ker je blagovni promet med Nemčijo in Macedonijo močno narastel.

Poseben zavod za pospeševanje kulture riža so ustanovili v Romuniji.

Na Madžarskem morajo vsi proizvajalci in prodajalci krmil svoje zaloge prijaviti.

V nemško-madžarskih pogajanjih je bil določen kontingent premoaga za gospodinjstvo, ki ga bo dobavila Nemčija Madžarski, na 17.500 vagonov. Glede uvoza koksa iz Nemčije v Madžarsko niso bile postavljene nikake omejitve.

Nemške državne železnice so dovolile, da se na vsak tovarni vagon lahko naloži ena tona blaga več kakor je zapisana nosilnost vagonov. Vagoni, ki za to ne bi bili sposobni, bodo posebej označeni. Ugodnost za 1 tono večjega tovora velja tudi za vagono, ki grede v zasedene pokrajine, Italijo, Francijo, Svicno in Slovaško.

Število fabričnih kuhinj se je v Nemčiji lani povečalo od 6500 na 10.000. V teh kuhinjah dobiva toplo hrano okoli 5 milijonov delavcev. Niso pa tu vštete kuhinje v skupnih delavskih taboriških in kuhinje, ki kuhajo za več obratov.

V Königsbergu se je ustanovila družba z o. z., ki bo upravljala v Ukrajini ležeča državna posestva. Glavnica družbe znaša 3 milij. RM.

Prvo avtomobilsko cesto z dvojnimi cestiščem so izročili prometu v Franciji. Cesta gre iz Pariza oziloma predmestja St. Cloud ob Seini v Nantes. Cesto so pričeli delati že leta 1938., a so jo zaradi vojne šele sedaj dokončali.

Zbiranje starega materiala je dalo v Franciji dobre rezultate. Tako je bilo zbrano 140.000 ton starega papirja, 900.000 železa, 56.500

ton oblačilnih odpadkov in 1500 ton kavčuka in drugih stvari.

Irska vlada je ustanovila z glavnico 400.000 funtov svojo emisijsko banko. Pravica zasebnih bank za izdajanje bankovcev ugasne postopno v 12 letih.

V Združenih državah Sev. Amerike bodo letos v nadomestilo kovin, katerih primanjkuje, porabili 40.000 ton srebra, kar je 1,8% vseh državnih srebrnih zalog, ki se cenijo na 580 milijonov dolarjev. Srebro se bo predvsem uporabljalo v elektrotehnični industriji.

Zaradi pomanjkanja papirja morajo vsi časopisi, magacini, revije itd. v Združenih državah Severne Amerike omejiti svoj obseg za polovico.

Denarstvo

Razširjeno delovanje Japonske narodne banke

Japonska vlada je razglasila nov zakon, s katerim se razširja pristojnost Japonske narodne banke na vso vzhodno Azijo, zlasti pa na vse novo osvojene pokrajine. Po razglasu tega zakona je dal guverner banke zastopnikom tiska daljšo izjavo o novih nalogah tega najvišjega japonskega denarnega zavoda. Dejal je, da so nove naloge zelo težavne in velike in da se bodo mogle izvesti le s sodelovanjem in podporo vlade. Vsa denarna in kreditna vprašanja se bodo reševala na podlagi posebnega sistema, ki bo postavljen v soglasju s smernicami japonske vojaške oblasti. Gotovo je tudi to, da bo ostal japonski jen temeljni denar na vsem prostoru velik Vzhodne Azije.

Trgovinska banka d. d. v Zagrebu je imela lani pri višini 7,5 milijona kun glavnice 730.000 kun čistega dobička, leta 1940. pa 729.398 kun izgube.

Brezgotovinski promet je predpisala bolgarska vlada za večja plačila. Trgovske tvrdke smejo izvrševati plačila nad 100.000 levov le s čeki. Vsa plačila občin, države, javnih teles v višini nad 30.000 levov so enako dopustna le s čeki. Tudi davki se plačujejo večinoma s čeki. Z večjim brezgotovinskim prometom naj bi se zmanjšal obtekanje bankovcev, ki je lani narastel od 6 na 13,7 milijarde levov, a se letos znižal na 13,2 milijarde.

Dunajska Länderbanks je lani zvišala svojo bilančno vsoto od 136 na 539 milijonov RM. Povečala je tudi število svojih podružnic. Tako je ustanovila svojo podružnico tudi v Mariboru. Banka ima sedaj 36 podružnic na Dunaju in 73 izven Dunaja.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.